

آداب مداحی اهل بیت علیهم السلام

مجموعه بیانات
حضرت آیت الله خامنه‌ای
دربارهٔ مداحی اهل بیت علیهم السلام

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

مسئولیت جامعه‌ی مدّاحی،
مسئولیت مهمّی است؛
اگر به مسئولیت هدایت
عمل نکنیم، مسئولیم پیش
خدای متعال؛ یعنی وقتی یک
وظیفه‌ای متوجّه ما شد، آن
وظیفه را باید عمل کنیم؛
اگر عمل نکنیم خدای متعال
به خشم می‌آید.

۱۳۹۸/۱۱/۲۶

مجموعه بیانات حضرت
آیت الله خامنه ای
درباره مداحی اهل بیت علیهم السلام

پیش گفتار

«در مقابل تلاشی که دشمن میکند، ما امکانات منحصر به فردی داریم. بله، از راه اینترنت هم میشود جواب آنها را داد، از راه‌های مشابه آنها هم میشود مقابله کرد اما ما وسیله‌هایی داریم که این وسیله‌ها منحصر به فرد است؛ یکی از آنها همین جامعه‌ی مَدّاحند... این منبرها یکی از آن وسایل منحصر به فرد است؛ این مجالس روضه‌خوانی همین جور؛ این هیئات مذهبی همین جور. اگر محتوا و مضمون منبرهای ما، مَدّاحیهای ما، هیئتهای ما، نوحه‌خوانیهای ما، محتوا و مضمون شایسته‌ای باشد، هیچ وسیله‌ای نمیتواند با آنها مواجهه و مقابله بکند، یعنی کاملاً منحصر به فرد است؛ ببینید، فرصت، این است؛ این فرصت را نباید ضایع کرد؛ این امکان را نباید از دست داد.»

۹۳/۱/۳۱

مقدمه

هنر ممتاز مداحی از موضوعاتی است که از دیرباز مورد توجه رهبرانقلاب اسلامی بوده است. دیدارهای ثابت و سالیانه معظم له در سالروز میلاد حضرت صدیقه طاهره علیها السلام با مداحان اهل بیت علیهم السلام از سال‌ها پیش تا کنون گواه این معنا است. درک صحیح از جایگاه هیئت و هنر مداحی، لزوم آموزش صحیح مداحی، بهره‌گیری از اشعار پرمحتوا و خوش مضمون و متناسب با نیازهای روز، پرهیز از ایجاد اختلاف بین مسلمین، انتخاب آهنگهای غیرلهوی و چندین مسأله دیگر از موضوعاتی است که رهبرانقلاب در این سالها بر آنها تأکید کرده‌اند. پایگاه اطلاع‌رسانی KHAMENEI.IR، کتاب «آداب مداحی» که شامل مجموعه توصیه‌های حضرت آیت‌الله خامنه‌ای به مداحان است را منتشر می‌کند. مطالعه این کتاب هم برای مستمعین و هم برای مادحین و ستایشگران اهل بیت علیهم السلام مفید و راهگشا خواهد بود. ❀

۷	• نصایح اخلاقی
۱۵	• اهمیت مداحی
۱۹	• ارکان مداحی
۲۳	الف) محتوا و شعر
۲۳	انتخاب شعر
۲۶	معتبر بودن محتوا
۳۲	گمراه کننده نبودن محتوا
۳۴	بیان درسهای ائمه
۴۱	بیان مسائل اعتقادی
۴۵	بیان نیازهای جامعه
۵۴	ب) قالب و آهنگ
۵۴	ساخت آهنگهای مناسب
۵۷	تقلید نکردن از آهنگهای غربی
۵۹	• توصیه‌هایی به مداحان
۶۰	انقلابی بودن هیئت
۶۶	رعایت حدود شرعی
۶۷	رعایت وحدت اسلامی
۷۱	توجه به آموزش
۷۶	روش اداره جلسه مداحی

نصائح اخلاقی

اگر نیت را خدایی کنید سرباز خدایمی شوید

نیتها را خدائی کنید؛ اصل قضیه این است. اگر نیت ما در این گفتن، در این مدح و ثناگستری، نیت خدائی بود، به قصد روشن کردن دلها، جلا دادن ذهنها، انسان این را بیان کرد و گفت، آن وقت این میشود یکی از جنود الله؛ «و لله جنود السماوات و الارض». یکی از جنود الهی همین کسی است که با زبان خود، با بیان خود، با طبع خود، با ذوق خود، این حقایق را گسترش میدهد؛ میشود سرباز خدا. اگر نیت دیگری بود، نه. از جهاد چه کاری بالاتر است؟ فرمود: اگر چنانچه کسی قدم به میدان جهاد بگذارد برای يك هدف مادی، نه مجاهد است، و نه اگر کشته شود، شهید است؛ با اینکه به میدان جنگ رفته. ❁

۹۱/۲/۲۳

اخلاق و رفتار اسلامی را بین مردم ترویج کنید

اخلاق اسلامی و رفتار اسلامی را در بین کتابهای اخلاق و از علمای اخلاق بگیرید و به مردم منتقل کنید، با استفاده‌ی از هنر که کار شما هنر است - شعر و آواز، هنر است - اخلاق را ترویج کنید، رفتار صحیح اسلامی را ترویج کنید، برادری بین مردم را ترویج کنید، محبت و مهربانی را ترویج کنید، اتحاد ملی را ترویج کنید؛ اُنس با قرآن را، اُنس با نماز را، توجه به خدا را، پرهیز از گناه را به مخاطبین خودتان یادآوری کنید؛ این تذکرات خیلی ارزش دارد؛ هم برای مخاطبتان ارزش دارد، هم برای خودتان؛ برای خودمان هم ارزش دارد. وقتی ما نصیحت میکنیم کسی را، در واقع خودمان را هم نصیحت کرده‌ایم؛ برای خودمان هم

ارزش دارد. ❁

۹۶/۱۲/۱۷

مراقب اخلاق، پاکی زبان و پاکی دامان خود باشید

مردم از صدای شما خوششان می‌آید، از شعر شما لذت می‌برند، از اجرای شما - چه در مدحتان، چه در مصیبتتان - دل‌هایشان تکان می‌خورد و اشک میریزند؛ اما به خود شما هم نگاه میکنند. اگر شما از لحاظ اخلاق، از لحاظ تدین، از لحاظ عفت، نمود تحسین‌آوری داشتید، همه‌ی آنچه را که عرض کردیم، به صورت مضاعف در مردم اثر خواهد کرد. اما اگر خدای نکرده بعکس شد؛ مردم نشانه‌ی تزلزل اخلاقی، نشانه‌ی عقب‌ماندگی از لحاظ اخلاق و رفتار و خدای نکرده عفت و این چیزها مشاهده کنند، اثر این هنرها و زیبایی‌هائی که در کار شما هست، از بین خواهد رفت؛ این را مراقب باشید... شما کسانی که در عرصه‌ی دین و معرفت و امور الهی دارید کار می‌کنید، خیلی باید مراقب باشید؛ مراقب اخلاق، مراقب پاکی زبان، پاکی دامان، پاکی دل، پاکی دست. خدای متعال

به شما کمک کند. ❀

۹۲/۲/۱۱

محبت و معرفت خود به اهل بیت علیهم السلام را زیاد کنید

شما مداحان و گویندگان فضایل اهل بیت علیهم السلام، بهترین کسانی هستید که میتوانید حلقه‌ی عمل را به حلقه‌ی محبت وصل کنید و یک سلسله و زنجیره‌ی واقعی به وجود بیاورید. تا کسی اهل محبت نباشد، قاعدتاً وارد این وادی‌ای که شما هستید، نمیشود. آن کسی که قدم در این وادی میگذارد، لابد مایه‌ی محبت و استعداد و قابلیت در او هست. آنچه وظیفه‌ی هر انسانی است، این است که سرمایه‌ها را زیاد کند. سعی کنید این سرمایه‌ی محبت و معرفت زیاد بشود. هر کس در هر سطحی که هست، باید خودش را بالا بکشد؛ والا تمام میشود. برادران! این سرمایه‌های معنوی هم مثل سرمایه‌های مادی است که گاهی تمام میشود. اگر به آن اضافه نکردید، تمام خواهد

شد. ❁

۶۹/۱۰/۱۷

باقرآن و حدیث انس بگیرید

آشنائی با قرآن و حدیث توصیه‌ی ما به همه است؛ اما مبلغان دین و جامعه‌ی مداحان طبعاً مخاطب ویژه‌ی این حرف هستند؛ با قرآن باید انس پیدا کنند. قرآن را حتماً بخوانید، با توجه به ترجمه بخوانید، این ترجمه را به یاد بسپرید. در آیاتی که نصیحت هست، متضمن يك معرفتی است که انسان میفهمد، آنها را ثبت کنید، ضبط کنید، یادداشت کنید، از آن بهره‌مند شوید؛ هم بگوئید، هم عمل کنید. حدیث هم همین جور... بنابراین توصیه‌ی ما این است: تلاوت قرآن، انس با قرآن، انس با حدیث، آشنائی با معارف اهل بیت از طریق حدیث، و بالاتر از همه، توجه به خدای متعال، حفظ و تقویت رشته‌ی ارتباط قلبی با ذات اقدس احدیت، با دعا، با توسل، با ذکر، با خشوع، با نماز نافله. ❀

۹۰/۳/۳

هر چه معرفت شما بیشتر در بارگاه عدل الهی توقع از شما بیشتر است

اگر شاعرید، اگر مداحید، اگر گوینده‌اید، اگر واعظید، هر چه معرفت شما بالاتر و بیشتر است، هر چه رتبه‌ی معنوی شما بالاتر است، در بارگاه عدل الهی و در محضر حق، توقع از شما بیشتر و بالاتر است؛ این را همیشه باید به یاد داشته باشیم؛ از خدا هم باید کمک بخواهیم. اگر حالا انتقال معارف اهل بیت در مجالس روضه خوانی و مجالس هیئت‌ها و مانند اینها تحقق پیدا نکند، این یک ذخیره‌ی تمام نشدنی است. ❀

۹۸/۱۱/۲۶

۲

اهمیت مداحی

مدیریت شادی و عزای جامعه کار جامعه مداح است

جامعه‌ی مدّاح یک کار بزرگی بر عهده دارد و آن عبارت است از مدیریت شادی و عزای جامعه؛ شما در حقیقت شادی‌های معنوی و عزاهای اساسی و قلبی و عمیق را مدیریت می‌کنید، جهت می‌دهید، هدایت می‌کنید. آن جوامعی که این وضعیّت را ندارند، این مجالس را ندارند، این گریه‌ها را، این شادی‌ها را ندارند، این خلأ را احساس می‌کنند و بنده اطلاع دارم یک جوری می‌خواهند این خلأ را درست کنند، پُر کنند و نمیشود؛ این کار شما است. سنّت این کار هم مربوط به امروز و دیروز نیست؛ از زمان ائمّه علیهم‌السلام است. اینکه شما می‌بینید دعبل را یا امثال این بزرگواران را این جور تشویق می‌کنند، تحریص می‌کنند، پای شعرشان می‌نشینند، آنها را وادار می‌کنند به ادامه‌ی این کار، این همین کاری است که امروز شما دارید می‌کنید. ❀

۹۸/۱۱/۲۶

از سرمایه هنر مداحی در راه اهداف حسینی و فاطمی استفاده کنید

جوانهای عزیز! این [هنر مداحی] یک ذخیره است، یک موجودی انسانی ارزشمند است؛ اگر باطل و بی اثر بماند، ظلم شده؛ اگر خدای نکرده این سرمایه در جهت غلطی مصرف بشود، ظلم بزرگ‌تری شده؛ اگر این سرمایه را نداشتیم، مسئولیتی به این اندازه سنگین [هم] نداشتیم؛ اما این سرمایه هست، مال انقلاب است، مال اسلام است، مال سیدالشهدا است، مال فاطمه‌ی زهرا است؛ از این [سرمایه] باید در راه اهداف حسینی و فاطمی استفاده بشود... آن چیزی که امروز پیش پای ملت ما است، عبارت است از تبیین معارف انقلاب اسلامی؛ و این کار از شما [مداحان] برمی‌آید. ❀

۹۷/۱۲/۷

اگر مداحی در خدمت معرفت افزایی نباشد گناه است

من گاهی اوقات می‌شنوم که در جلسه‌ی مدّاح صاحب هنر، نه شعرو نه مضمون در جهت معرفت‌افزایی نیست؛ این گناه است، این ظلم است. شما هنر دارید، توانایی دارید، امروز در جامعه‌ی اسلامی فرصت دارید؛ این فرصت همیشه نبود؛ این فرصت در هر ساعتی، در هر لحظه‌ای از لحظات عمر «تاریخی» که دست بدهد، مغتنم است، نباید از دست برود. امروز ما میتوانیم اسلام را ترویج کنیم؛ یک روز فقط با کتاب بود، با منبر بود، با سخنرانی بود؛ امروز علاوه‌ی بر آنچه در گذشته بود، با مدّاحی است. سابق - زمان دوران طاغوت - این همه خواننده‌ی خوب، این همه سراینده‌ی خوب در خدمت اهل بیت نداشتیم؛ امروز بحمدالله عده‌ی زیاد است؛ کمّیت، بسیار خوب، کیفیت هم بسیار خوب؛ این کیفیت را روزه‌روز افزایش بدهید. ❀

۹۷/۱۲/۷

۳

ارکان مداحی

ارکان اصلی مداحی چیست؟

صدای خوش، آهنگ مناسب و شعر، سه رکن کار مداحی است. خود این شعر هم دو بخش دارد: يك بخش لفظ، يك بخش مضمون. اگر چهار پایه اصلی مدّاحی - یعنی صدای خوش، آهنگ درست، لفظ خوب و مضمون حقیقی متناسب با نیاز - کامل باشد، بهترین وسیله تبیین است و تأثیرش از منبر و درس فقهی‌ای که ما می‌گوییم بیشتر است. صوت و آهنگ به وسیله خود آقایان مدّاحان تأمین می‌شود؛ اما لفظ و معنا باید به وسیله‌ی شاعر تأمین شود. بعضی از الفاظ، زیبا و پُرطمطراقند؛ اما حاصلی ندارند و چیزی از آنها دست مستمع را نمی‌گیرد. بعضی از معانی، خوب و بلندند؛ اما با الفاظ رسایی بیان نمی‌شوند. اینها همه می‌شود عیب. کسی که مدّاحی می‌کند، باید خودش را در روی منبر ببیند و مستمعان را کسانی مشاهده کند که می‌خواهند از او چیزی بیاموزند. با این نیت و انگیزه پشت تریبون یا منبر مدّاحی قرار گیرد. ❁

فرهنگ سازی کار اصلی مداحی است

تأکید میکنم به برادران عزیز مدّاح - واگر خواهرانی در این صراط مشغول کار هستند - که این همیشه در نظر شریف و در ذهنتان باشد که شما فرهنگ سازید، باید فرهنگ سازی بکنید. باید کاری بکنید که یک فکر درست، یک کار لازم به صورت واضح در ذهن مردم، در دل مردم منعکس بشود و پایدار بماند؛ این کار، بزرگ ترین عبادت است، بزرگ ترین صدقه است و ان شاء الله خدای متعال شما را کمک خواهد کرد. ❀

۹۸/۱۱/۲۶

وظیفه‌ی فرهنگ‌سازی، وظیفه‌ی ترویج، وظیفه‌ی گستردن مبانی فکری و فرهنگی اسلام را جدی بگیرید؛ این بسیار مهم است؛ اساس کار شما این است؛ محور کار را این قرار بدهید. این توصیه‌ی اوّل که فکر و پند و معرفت و بصیرت را با همین ابزار هنری برجسته منتشر کنید، با مهارتهایی که هر کسی بالاخره ابتکاراتی دارد و مهارتهایی دارد که به کار میزند. ❀

۹۹/۱۱/۱۵

الف) محتوا و شعر انتخاب شعر

شعری انتخاب کنید که ایمان مخاطب زیاد شود

وقتی شعر را میخوانیم، به فکر باشیم که از این شعر ما ایمان مخاطبان ما زیاد شود. پس، هر شعری را نمیخوانیم؛ هر جور خواندنی را انتخاب نمیکنیم؛ جوری میخوانیم که لفظ و معنا و آهنگ، مجموعاً اثرگذار باشد. در چه؟ در افزایش ایمان مخاطب. این البته گفتنش آسان است؛ آدم بالای گود بنشیند و یک دستوری به آن پهلوان وسط گود بدهد. عمل کردنش سخت است. اما شماها میتوانید عمل کنید. شماها صدایتان خوب است، حافظهتان خوب است، نیرو و نشاطتان خوب است؛ میتوانید این کارها را انجام بدهید. ❁

۸۶/۴/۱۴

نسبت به انتخاب شعر مناسب سخت‌گیری کنید

بحمدالله امروز ما خوانندگان خوب داریم. خدا را شکر که صاحب فکر و صاحب نظر سیاسی و صاحب انگیزه زیاد است و در اشعار و خواندنی‌های شما که در بعضی از مناسبت‌ها آنها را می‌شنویم و مشاهده می‌کنیم، واقعاً چیزهای خوبی پیدا می‌شود؛ اما توجه کنید که نسبت به شعر سخت‌گیری کنید. این کار باید در مجامع ادبی انجام بشود. یعنی همین شعری که خودتان سروده‌اید و ممکن است خوب هم باشد، آن را در یک مجمع ادبی، وسط بگذارید و به هر کسی که آن شعر را نقد کند و اشکال بجایی بر این شعر وارد نماید، جایزه بدهید تا قوی بشود. یا از اشعار خوبی که دیگران دارند و یا از اشعار خوب خودتان استفاده کنید. سعی کنید این گونه سطح شعرها

را بالا بیاورید. ❁

۶۸/۱۰/۲۸

شعر سطح خوب انتخاب کنید؛ نگوید مردم نمی فهمند

يك وقت یکی از برادران مداح می گفت ما اگر از شعرهای خوب و شعرای بزرگ شعری انتخاب کنیم، مردم نمی فهمند؛ بنابراین مجبوریم از این شعرها استفاده کنیم. این طوری نیست؛ من این را قبول ندارم. وقتی با زبان شعر با مردم حرف بزنید، هرچه شعر پیچیده هم باشد، وقتی مداح با هنر مداحی خود توانست این را کلمه کلمه به مردم القاء و مخاطبه کند، در دل مردم اثر

می گذارد. ❁

۸۴/۵/۵

معتبر بودن محتوا

سخن متقن در سیره و تاریخ و ذکر مصیبت بگویند

سعی کنید سخن متقن گفته بشود. آنچه باید گفته بشود، چه سیره، چه تاریخ، چه مطالعات معارفی و توحید و امثال اینها، چه ذکر مصیبت، با اتقان گفته بشود؛ یعنی سخن متقن و محکم و متین گفته بشود. این البته در مورد شعرایی که برای مجالس مدّاحی شعر میسرایند بیشتر صدق میکند؛ آنها هم بایستی مطالعات معارفی شان و تاریخی شان بسیار گسترده باشد و سیره و تاریخ و معارف را درست بشناسند. ❀

۹۹/۱۱/۱۵

در روضه خوانی چیزی را بخوانید که معقول باشد

یکی از برادران گفتند که اگر غلط است، بگویید تا نخوانیم. بنایمان این نیست که هر چه را در آن شک داریم و یا قبول نداریم، بگوییم نخوانند؛ و الا اگر ما بخواهیم همین طور بگوییم این غلط است و نخوانید، میترسیم که برادران در خواندن خیلی محدود بشوند! دنبال این نباشید که چیزی که در متن تاریخ اثبات شده است، آن را بخوانید؛ چون هیچ چیز نمیتوانید بخوانید. تازه آنچه که در «لهوف» ابن طاووس هست، خبر واحد است دیگر. توجه کنید، چیزی را بخوانید که معقول باشد. البته، نه این که انسان هر چه معقول است، از خودش بسازد و بخواند! نه، آن را به اصول و واقعیهایی متکی کنید. البته گزاره‌ی هر حدیثی، وقتی که هنری باشد، با پیرایه‌هایی همراه خواهد بود. آن پیرایه‌ها ایرادی ندارد؛ منتها به شرط این که آن پیرایه‌ها همه چیز نشود. اصل را بایستی از واقعیهایی که هست، گرفت؛ منتها آن را با بیان هنری پیرایه‌ی لازم بخشید و گفت. ❁

۶۹/۱۰/۱۷

از مدح و تمجیدهای بی معنا استفاده نکنید

فرض کنید راجع به حضرت ابوالفضل علیه السلام صحبت می شود؛ بنا کنند از چشم و ابروی آن بزرگوار تعریف کردن؛ مثلاً قربون چشمت بشم! مگر چشم قشنگ در دنیا کم است؟ مگر ارزش ابوالفضل به چشمهای قشنگش بوده؟! اصلاً شما مگر ابوالفضل را دیده اید و می دانید چشمش چگونه بوده؟! اینها سطح معارف دینی ما را پایین می آورد. معارف شیعه در اوج اعتلاست... ارزش ابوالفضل العباس به جهاد و فداکاری و اخلاص و معرفت او به امام زمانش است؛

به صبر و استقامت اوست؛ به آب نخوردن اوست در عین تشنگی و بر لب آب، بدون این که شرعاً و عرفاً هیچ مانعی وجود داشته باشد. ارزش شهدای کربلا به این است که از حریم حق در سخت‌ترین شرایطی که ممکن است انسان تصورش را بکند، دفاع کردند... حالا يك وقت شاعری در يك قصیده‌ی سی، چهل بیتی اشاره‌ی هم به جمال حضرت ابا الفضل می‌کند؛ آن يك حرفی است؛ ما نباید خیلی خشکی به خرج دهیم و سختگیری کنیم؛ اما این که ما همه‌اش بیاییم روی ابروی کمانی و بینی قلمی و چشم خمار این بزرگواران تکیه کنیم، این که مدح نشد؛ در مواردی ضرر هم دارد؛ در فضاهایی این کار خوب نیست. ❁

۸۴/۵/۵

حوادث عاشورا را با زبان هنرمندانه تصویر کنید نه با افزودنی‌های غیرلازم

همان چیزی که هست را بیان کنید؛ منتها بیان هنرمندانه. ما می‌خواهیم کمبودهای هنرمندی خودمان را در تبیین حوادث عاشورا، با اضافه کردن افزودنی‌های غیرلازم پرکنیم؛ در حالی که نه، اگر ما بلد باشیم و ما هنرمند باشیم، هیچ افزودنی‌ای لازم نیست. ما در مشهد يك واعظی داشتیم، مرحوم حاجی رکن؛ به او می‌گفتیم آقای رکن. منبری پیرمرد محاسن سفیدی

بود، واعظ خوبی بود و منبر بسیار شیرین و جذابی هم داشت. میرفت منبر و روضه میخواند؛ این روضه مجلس را منقلب میکرد؛ زیر و رو میکرد. در حالی که مطلقاً - تعبیر خودش این بود و بارها در منبر میگفت که خاک بر دهانم اگر اسمی از نیزه و شمشیر و خنجر بیاورم - از این چیزهایی که متعارف است که گفته بشود، هیچ نمیگفت؛ اصلاً و ابداً. حادثه را تصویر میکرد؛ تصویر هنرمندانه. يك هنرمند غریزی و بالذات بود. واقعاً يك هنرمند بود. اگر اینجور هنرمندها شناخته بشوند و تربیت بشوند، خیلی باارزشند. ❀

۸۹/۴/۱۴

گمراه‌کننده نبودن محتوا

محتوای عزاداری نباید گمراه‌کننده باشد

بعضی از حرفها، بعضی از شعرها، بعضی از اظهارات واقعاً گمراه‌کننده است. چیزهایی است که یا دروغ است، حوادث غیرواقعی و غلط که در هیچ نوشته‌ای، در هیچ کتابی یا کتاب معتبری نیست؛ يك نفری دلش خواسته يك چیزی را درآورده، بقیه هم می‌خوانند، بقیه هم خواندند، نباید خوانده بشود... چرا باید جوری حرف زده بشود از حادثه‌ی عاشورا که تصور این که حسین بن علی يك قیام مظلومانه کرده، از ذهنها برود. تصور کنند که امام حسین يك آدم مضطرب مستأصلی بود که آمدند به زور کشیدند و در زیر عجز و لابه و اظهار ذلت خودش و اصحابش وزن و بچه‌اش سر او را از قفا بریدند. خب، چرا چنین حرفی زده بشود که این واقعی نیست. ❁

۶۳/۷/۲۰

منبری یا مدّاح سر منبر خطاب به امیرالمؤمنین میکند و میگوید آقا هرچه داری از امام حسین داری! شما فکرش را بکنید! این چه حرفی است و این چه مُهمَل گویی ای است که کسی این جور درباره‌ی امیرالمؤمنین حرف بزند؟ امام حسین هرچه دارد از امیرالمؤمنین دارد، امام حسین هرچه دارد از پیغمبر دارد؛ چرا نمیفهمند این معانی و این مسائل را؟ آن وقت ادّعا هم دارند، هرچه هم به دهندشان بیاید میگویند. ❀

۹۲/۸/۲۰

بیان درسهای ائمه

باشعری که میخوانید درس ائمه و توصیه‌های آنان را بیان کنید

صدای بعضی از آقایانِ مَداحانِ خوب است، ولی با خواندن آنها انسان چیزی یاد نمی‌گیرد؛ اما بعضی نه؛ وقتی شعر می‌خوانند، معرفتی را به ما می‌آموزند. آنچه که می‌آموزیم، بهترینش آن چیزی است که ما به آن نیاز داریم. گاهی کلمات مدح‌آمیزی از ائمه علیهم‌السلام پشت سر هم می‌آوریم که نه درست مستمع به عمق این کلمات می‌رسد، نه با فهمیدن آن کلمات چیزی بر معرفت او

اضافه می‌شود. اینها ارزش چندانی ندارد. اماگاهی مدّاحی که شعر می‌خواند، درس فاطمه زهرا علیها السلام، درس امیرالمؤمنین و درس امام حسین علیهما السلام را به ما منتقل می‌کند؛ در نتیجه راه ما روشن می‌شود. این بسیار ارزش دارد. ما باید بدانیم که اگر فاطمه زهرا علیها السلام امروز در بین ما ظاهر می‌شدند و یک ساعت، دو ساعت و یا یک روز در بین مردم می‌آمدند، ما را به چه چیزی امر می‌کردند؟ انگشت اشاره به کدام راه از راههایی که در مقابل ما گشوده است، دراز می‌کردند و به ما می‌گفتند که از این راه بروید؟ ما باید آن را دنبال کنیم و در تبیین و تعلیم و معرفتی که می‌خواهیم به مستمع بدهیم، آن را ملاحظه کنیم و نیاز زمان را برکنیم. ❁

۸۰/۶/۱۸

مباحث کاربردی زندگی ائمه عَلَيْهِمُ السَّلَامُ رایان کنید

مقامات معنوی ائمه عَلَيْهِمُ السَّلَامُ و فاطمه عَلَيْهَا السَّلَامُ زهرا عَلَيْهَا السَّلَامُ وقتی گفته میشود، دل مستمع روشن میشود، وقتی که شما مقامات معنوی را میخوانید، دل انسان روشن میشود، حالت حضوری پیدا میکند، حالت خضوعی پیدا میکند، این خیلی خوب است، اینها به جای خود محفوظ و لازم است لکن کافی نیست. حالا که حالت حضور پیدا شد، حالا که دلتان روشن شد، باید درس بگیریم؛ درس در جملات کاربردی است؛ یعنی بایستی کوشش بشود در هر منبری - چه در فاطمیّه، چه در عاشورا، چه در اوقات دیگر- درس از ائمه عَلَيْهِمُ السَّلَامُ، درس انسان شدن، درس کامل شدن، درس تقرب الی الله گنجانده بشود. ما باید درس بگیریم، یاد بگیریم. صرف محبت کافی نیست. البته محبت کارساز است اما کافی نیست، ولایت لازم است. ولایت یعنی تولی کردن، دنباله روی کردن، دست به دامن اینها زدن؛ راهی را که اینها رفته اند انسان آن راه را برود؛ این لازم است. ❀

۹۵/۱/۱۱

در زمینه سبک زندگی ائمه مطالعات داشته باشید

برادران عزیز در مطالعات خودشان، در پیگیری‌های خودشان روی مسئله‌ی سبک زندگی ائمه علیهم‌السلام و سبک زندگی اسلامی کار کنند؛ شعرای متعهد و برجسته‌ی ما - که امروز نمونه‌ی کارهایشان را اینجا شنیدید - این را به هنر شعر مزین کنند و در مجالس خوانده بشود تا فرهنگ‌سازی بشود. اگر بخواهیم سبک زندگی را به صورت درست در مقابل موج جبهه‌ی دشمن به حالت اسلامی برگردانیم، راهش این است؛ یعنی فرهنگ‌سازی باید بشود. ببینید شما در دعا می‌گویید: **اللَّهُمَّ اجْعَلْ مَحْيَايَ مَحْيَا مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَمَمَاتِي مَمَاتِ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ**؛ خب محیا یعنی چه؟ محیا یعنی زندگی من را شبیه زندگی آنها قرار بده؛ یعنی سبک زندگی؛ ما این را می‌خواهیم؛ این را از ما خواسته‌اند که بگوییم و بخواهیم و انجام بدهیم. این مسئله‌ی سبک زندگی باید دنبال

بشود. ❁

۹۸/۱۱/۲۶

محور شعرهایتان را دعاها و زیارتهای ائمه علیهم السلام قرار دهید

در دعاها و زیارتهای ما، تعبیرات عاشقانه و خیلی خوبی هست که حقایق را نشان می دهد؛ اینها را محور باید قرار داد. آنچه را که مثلاً شیخ و ابن طاووس و مفید و دیگر بزرگان در کتابهایشان گفته اند، اینها را بایستی محور قرار داد. بعد آنها را در یک ارایه ی هنری، به شکل زیبا و شایسته یی بیان کرد. حالا در آن شکل بیان، هر کسی سلیقه یی دارد؛ آن ایرادی ندارد. ❀

۶۹/۱۰/۱۷

بخشی از مداحی را به شعر معارف و اخلاقیات اختصاص دهید

منبرتان را، مجلستان را تقسیم کنید به دو قسم: قسم اول، معارف و اخلاقیات. ما امروز به اخلاقیات احتیاج داریم، به معارف احتیاج داریم. امروز احتیاج داریم که نسل موجود ما، نسل جوان ما، با امید، با نشاط، با خوشبینی به آینده، با ایمان به خدا، با پیوستگی قلبی به اهل بیت باریباید. ما احتیاج داریم که جوان ما امروز افتخار کند به اینکه متعلق به ایران اسلامی است؛ افتخار کند به وجود امام؛ افتخار کند به جمهوری اسلامی؛ افتخار

کند به دین خود و به مذهب خود و به پیروی اهل بیت. ما امروز به جوانی احتیاج داریم که بدانند سرنوشت خود او و سرنوشت جامعه‌ی او و سرنوشت خانواده‌ی بزرگ او وابسته‌ی به کار و تلاش اوست؛ اهل تلاش باشد، اهل کار باشد، اهل جدیت باشد، اهل پیگیری باشد، اهل تنبلی نباشد، اهل وادادگی و لاابالیگری نباشد. این تربیتها چه جوری انجام میگیرد؟ شما میتوانید نقش ایفاء کنید. بنابراین يك قسم منبر، شعری باشد که این معانی را تزریق کند. بهترین نحوه‌ی بیان هم بیان غیرمستقیم است... یک قسم منبر هم مربوط به مدایح و مراثی

اهل بیت علیهم السلام است. ❁

۸۹/۳/۱۳

بیان مسائل اعتقادی

از شعرهایی استفاده کنید که در آنها مفاهیم بلند اسلامی مثل توحید و نبوت وجود دارد

یکی از چیزهایی که باید در این اشعار باشد، عبارت از مفاهیم بلند اسلامی - مثلاً در باب توحید یا نبوت - است. بهترین اشعار قدما در باب توحید و نبوت، همین مدایحی است که شعرای بزرگ ما در مقدمه‌ی دیوانها و مثنویهایشان ذکر کرده‌اند و گفته‌اند. این اشعار شعرای برجسته، مضامینی قوی و حقیقتاً روشنگر دارد که انسان می‌تواند پیامبر ﷺ یا امام ﷺ یا فاطمه‌ی زهرا ﷺ را با مضمون این اشعار بشناسد. نمی‌گویم درست بشناسد،

چون ما که نمی‌توانیم آن بزرگواران را درست بشناسیم؛ اما در همان حدی که ممکن است، باید تلاش کنیم. مثلاً وقتی راجع به امیرالمؤمنین شعری خوانده می‌شود، باید هم مقام معنوی علی علیه السلام - که ما از او خبر کمی داریم و از ذهن و فکر و دل ما آدمهای پایین و متوسط پنهان است - و هم عبادت و مظلومیت و حکومت و عدل و ضعیف پروری و دشمن ستیزی و جهاد امیرالمؤمنین علیه السلام

را بشناسیم. ❁

۶۸/۱۰/۲۸

در کنار رحمت الهی، غضب الهی را هم به یاد خود و مردم بیاورید

میدانید همیشه شروع يك کار، خیلی سخت است. وقتی کار شروع شد، روی غلتك افتاد، آسانتر میشود. از يك جامعه‌ی جاهل متعصب دور از اخلاق گرفتار انواع و اقسام فساد، پیغمبر بتواند یکی مثل عمار را بیرون بیاورد، یکی مثل ابوذر درست کند، اینها مگر کار آسانی است؟ پیغمبر چه کار کرد؟ این دنده‌ی سنگینی که توانست این موتور را به راه بیندازد، چه بود؟ آیات مکی را نگاه کنید؛ در درجه‌ی اول، ذکر قیامت، ذکر عذاب الهی، ترساندن از نقیمت الهی برای کافران و دُوران و کوران

است؛ اینها بود که آن تکان اول را به مردم داد. ما از این نکته نباید غفلت کنیم. شفاعت به جای خود محفوظ، محبت به جای خود محفوظ، ولایت به جای خود محفوظ؛ اما خدای متعال، هم رحمت دارد، هم سخط دارد. سخط الهی را هم به یاد خودمان بیاوریم؛ اول به یاد خودمان، بعد به یاد مردم. این است که دل‌های ما را تکان میدهد، این است که ما را از اعماق جهالت‌ها و مادیگری‌ها و گرفتاری‌ها بیرون میکشد؛ اینها جزء نیازهای ماست. دنیا را بشناسیم، آخرت را بشناسیم، وظیفه را بشناسیم،

جهاد را بشناسیم. ❁

۹۱/۲/۲۳

بیان نیازهای جامعه

درباره نیازهای کشور، گفتمان سازی در جامعه انجام دهید

شما میتوانید گفتمان سازی کنید. آنچه من انتظار دارم از جامعه‌ی مدّاح - که امروز بحمدالله، هم زیادند، هم باکیفیتند، هم ارزشمدارند - این است که بتوانید گفتمان در جامعه به وجود بیاورید، فکر به وجود بیاورید. گفتمان یعنی آن فکری، آن اندیشه‌ی عملی‌ای که رواج پیدا میکند در بین مردم و میشود سگّه‌ی رایج؛ این گفتمان است. در هر برهه‌ای از زمان لازم است که یک سگّه‌ی رایجی دست همه‌ی مردم باشد؛ این کار را شما میتوانید بکنید. یک روز، روز دوران دفاع مقدّس بود، لازم بود مردم آماده بشوند برای دفاع یا برای پشتیبانی؛ شعرای ما و مدّاحهای ما در آن وقت نقشهای خوب ایفا کردند. البته بعضی هم دامنشان را برچیدند و یک کناری نشستند؛ از این قبیل هم داشتیم، اما یک عده‌ای وارد میدان شدند و تأثیر گذاشتند. اینکه شما امروز از فگّه و

شلمچه میگوید، خب فگه و شلمچه مال سی سال قبل است اما فگه و شلمچه از یاد نخواهد رفت و در تاریخ این کشور خواهد ماند؛ چرا؟ چون نقش ایفا کرده، چون اگر امروز شما استقلال دارید، اگر آزادی دارید، اگر عزت دارید، اگر هویت دارید، اگر دشمن بر شما مسلط نشده است، اگر ناموستان محفوظ است، این به خاطر همان فگه و شلمچه است. شعرا و مداحها در این زمینه نقش ایفا کردند. گفتمان آن روز، گفتمان حضور در آن دفاع بود. هر برهه‌ای از زمان یک نیاز فکری‌ای وجود دارد؛ این غیر از سیاست بازی و غیر از سیاسی کاری است، این نگاه به نیاز کشور است، نگاه کنید ببینید نیاز کشورتان، نیاز ملتتان، نیاز این برهه‌ی از تاریختان چیست، آن را وجهه‌ی همت قرار بدهید. ❁

۹۵/۱۲/۲۹

در نوحه‌ها از مضامین اسلامی و انقلابی استفاده کنید

چقدر خوب است که در این نوحه خوانیها مضامین اسلامی، مضامین انقلابی، مضامین قرآنی گنجانده بشود؛ یک وقت هست که سینه میزنند و صد بار با تعبیرات مختلف مثلاً میگویند «حسین وای»، خب این یک کاری است اما هیچ فایده‌ای ندارد و هیچ چیزی از «حسین وای» انسان نمیفهمد و یاد نمیگیرد. یک وقت هست که شما در همین مطلبی که [عزادار] تکرار میکند و حرفی که [با آن] سینه میزند، با زبان نوحه و با زبان شعر، یک مسئله‌ی روز، یک مسئله‌ی انقلابی، یک مسئله‌ی اسلامی، یک معرفت قرآنی را می‌گنجانید؛ او وقتی تکرار میکند، در ذهن او ملکه میشود؛ این خیلی با ارزش است، کاری است که هیچ‌کس دیگر غیر از شما نمیتواند این کار را بکند؛ یعنی هیچ رسانه‌ای واقعاً قادر نیست که این جور معارف الهی را با جسم و جان و فکر و روح و احساس و عقل و مانند اینها آمیخته کند. ❀

۹۲/۸/۲۰

در مداحی‌ها به نیاز امروز جامعه اسلامی بپردازید

مسئله فقط تحریک احساسات نیست؛ هدایت ذهن‌هاست. شما جوانهائی که اهل خواندن و سرودن و بیان کردن و برنامه اجرا کردن هستید، به نیاز امروز جامعه‌ی اسلامی نگاه کنید، ببینید چقدر ملت ما، جوانها و جامعه‌ی ما در کشاکش طوفانهای گوناگونِ تهاجم سیاسی و فرهنگی و انواع و اقسام تلقینات و تبلیغات، به نگاه نو، به روحیه‌ی سرشار از امید، به دل لبالب از اطمینانِ به آینده، فهمیدن راه روشن احتیاج دارد. این را همه باید انجام دهند؛ هر کسی به يك نحوی. و شما میتوانید سهم وافری در این زمینه داشته باشید. به هر حال، مجموعه‌های اساتید و پیشکسوت‌های مداحی میتوانند کارهای خوبی انجام دهند. ❀

۸۷/۴/۴

آنچه جوانان برای سبک زندگی اسلامی به آن احتیاج دارند به آنان یاد بدهید

آنچه را مردم احتیاج دارند و آنچه را این جوانها احتیاج دارند برای پاک بودن، برای پاک زیستن، برای سبک زندگی اسلامی، برای مسلمان شدن به معنای واقعی کلمه، برای عاقبت به خیری، به اینها یاد بدهید؛ این در اختیار شما است. کی ما در طول تاریخ این همه مجلس داشتیم که در آنها این همه جوان جمع بشوند و دلهایشان را در اختیار شما بگذارند. در زمان ما و در دوره‌ی جوانی ما در مشهد اگر همه‌ی مداحها را می‌شمردند، از پنج شش نفر بیشتر نمیشدند، در تهران هم یک خرده بیشتر از این. این همه مجلس، این همه گوینده، این همه خواننده، این همه هنر، این همه صدای خوش، شعرا هم به کار می‌افتند و آنها هم شعر می‌گویند؛ از این فرصت استفاده کنید. ❀

۹۴/۱/۲۰

توجه مداحان به مسائل روز و مدافعان حرم اهمیت دارد

نکته‌ای که امروز در جامعه‌ی مدّاح تا حدود زیادی رواج دارد، توجه به مسائل جاری روز است (در بخشهای مختلفی راجع به مدافعین حرم و مسائل جاری روز) اینها خیلی مسائل مهمی است، اینها مسائل اساسی‌ای است؛ نباید خیال کنیم که اینها از حیطه‌ی تدین ما خارج است. شما ببینید پیغمبر اکرم نمی‌نشست فقط احکام نماز و روزه و توجه و عبادت و نماز شب را به مردم یاد بدهد؛ نه، در همین مسجد مردم را جمع میکرد، آنها را به جهاد دعوت میکرد، آنها را به وحدت دعوت میکرد، آنها را به آگاهی در مقابل دشمن دعوت میکرد؛ همین حرفهایی که امروز برای من و شما مطرح است. مسائل روز مسائلی نیست که بشود از آن صرف نظر کرد. ❀

۹۵/۱/۱۱

ادب اسلامی را در جامعه گسترش دهید

ادب اسلامی را در جامعه بگسترانید. عزیزان من! یکی از چیزهای بسیار مهم، حفظ ادب اسلامی در سخن گفتن است که متأسفانه امروز با گسترش فضای مجازی بتدریج این ادب اسلامی دارد کم‌رنگ می‌شود. بدزبانی، بدگویی و مانند اینها بایستی در جامعه جمع بشود. امروز بعضی سعی میکنند یا بی‌توجهی میکنند و این در جامعه، بخصوص در بعضی از رسانه‌ها - چه رسانه‌های صوتی، چه رسانه‌های تصویری - و بخصوص در فضای مجازی روبه گسترش است. شما بایستی در بیان خودتان، در شیوه‌ی کار خودتان، به نحوی عمل بکنید که گسترش این [بدزبانی و بدگویی] وجود نداشته باشد. مکتب ائمه علیهم‌السلام و مکتب علوی و فاطمی از این چیزها مبرا است. ❀

۹۹/۱۱/۱۵

ازدواج ساده و بهنگام و تکثیر نسل را ترویج کنید

شما مدّاحان عزیز که یکی از رسانه‌های بزرگ و ارزشمند کشور ما هستید... باید ترویج کنید؛ این مسائل بایستی ترویج بشود. ازدواج بهنگام و بدون تأخیر یکی از کارهای لازم و واجب است؛ فرزندآوری و تکثیر نسل یکی از آن وظایف مهم و اساسی است که بایستی انجام بگیرد که هر دوی اینها - هم ازدواج زودهنگام و بهنگام، و هم تکثیر نسل - جزو نیازهای حیاتی امروز کشور و فردای کشور است. خب، این مفاهیم بایستی در مدّاحی شما عزیزان مدّاح جایگاه شایسته‌ای را داشته باشد. ❀

۹۹/۱۱/۱۵

امروز یکی از مشکلات جامعه‌ی ما مسئله‌ی جوانها: مسئله‌ی اشتغال جوانها، ازدواج جوانها. دختران و پسران جوان فراوان، [اما] ازدواج دشوار و گاهی ناممکن است. خوب باید کمک کنند؛ باید افراد در این زمینه‌ها کار کنند، تلاش کنند، باید فرهنگ‌سازی بشود... فرهنگ‌سازی دست شما است. تشکیل خانواده فرهنگ‌سازی میخواهد، ازدواج آسان فرهنگ‌سازی میخواهد، سخت‌گیری نکردن در امر ازدواج فرهنگ‌سازی لازم دارد؛ این فرهنگ‌سازی از شما برمی‌آید، این کار شما است. جامعه‌ی مدّاح خیلی کار میتواند انجام بدهد. ❀

۹۸/۱۱/۲۶

ب) قالب و آهنگ
ساخت آهنگهای مناسب

از آهنگ سنگین و متین در مداحی استفاده کنید

بعضی از آهنگهایی هم که انسان گوشه و کنار میشنفت
یا به گوش انسان میرسد، آهنگهای مناسبی نیست؛
حالا گیرم که چهار نفر را هم جذب کند. نه، آهنگ باید
سنگین، متین و متناسب با محتوایی باشد که شما دارید
عرضه میکنید؛ خدای نکرده به سمت آهنگهای حرام و

آهنگهایی که گناه است، سوق پیدا نکند. این هم خیلی نکته‌ی اساسی و مهمی است. هر شعری، هر تصنیفی، هر ترانه و آهنگی که خوانده شد، قابل تقلید نیست. چیزهایی هست که خودش فی نفسه حرام است؛ اگر چنانچه وارد عرصه‌ی مداحی و بیان حقیقت و بیان خدا و پیغمبر شد، آن وقت حرمتش دو برابر خواهد شد. بنابراین آهنگ هنرمندانه و خوب و متناسب و شعر خوب و صدای خوش و شاید از همه بالاتر دل پاک و مطهر و با اخلاص مداح محترم، لازم و مهم است. ❁

۸۹/۳/۱۳

خودتان آهنگ مناسب عزای شادی بسازید

من شنیده‌ام در مواردی از آهنگ‌های نامناسب استفاده می‌شود. مثلاً فلان خواننده‌ی طاغوتی یا غیرطاغوتی شعر عشقی چرندی را با آهنگی خوانده؛ حالا ما بیاییم در مجلس امام حسین و برای عشاق امام حسین، آیات والای معرفت را در این آهنگ بریزیم و بنا کنیم آن را خواندن؛ این خیلی بد است. خودتان آهنگ بسازید. این همه ذوق و این همه هنر وجود دارد. یقیناً در جمع علاقه‌مندان به این جریان کسانی هستند که می‌توانند آهنگ‌های خوب مخصوص مداحی بسازند؛ آهنگ عزای

آهنگ شادی. ❀

۸۴/۵/۵

تقلید نکردن از آهنگهای غربی

از آهنگهای خارجی مهمل تقلید نکنید

در آهنگ‌هایی که اسمش را آهنگ پاپ می‌گذارند، من مخالفتی با لهجه‌های خودمانی ندارم؛ اما چرا انسان تقلید کند؟ این همه مایه‌ی ابتکار در درون انسان وجود دارد؛ برود از فلان گوینده‌ی بی‌سروپای مثلاً اسپانیایی یا آرژانتینی تقلید کند که مثلاً چه بشود؟! آن هم در مفاهیم به این مهمی. آدم با یک چیز مهمل، مستمع را معطل کند؛ جوان را بیخود معطل و سرگرم کند؛ اینها درست نیست. مضامین باید همراه با فکر، همراه با عمق، همراه با معرفت و همراه با عاطفه باشد؛ یعنی صیقل و لعاب عاطفه حتماً در آن وجود داشته باشد تا شیرین شود. ❁

۸۴/۶/۳

مداحی را به صورت مشابه کارهای مبتدل غربی درنیاورید

بازی کردن با مسئله‌ی مداحی سزاوار نیست. مداحی را به صورت يك کار صرفاً سطحی، شکلی، ظاهری در آوردن، آن را عبارةً اخراى تقلید از يك کار مبتدل غربی قرار دادن، هیچ جاز نیست. این را توجه بکنند، بخصوص جوانها که توی این صراط وارد میشوند. هیچ اشکالی ندارد که از شعرى با زبان مردم استفاه شود، لیکن با مضمون درست، با مضمون صحیح. اگر چنانچه مداح و خواننده ما و ستایش گراهل بیت علیهم السلام از کسانی که خودشان غرق در حیرت و بدبختی اند - وادی هنری غرب، بخصوص هنر موسیقی شان که به ابتذال کشانده شده - و دروادی حیرت و سردرگمی شیطانى و نه حیرت رحمانى هستند، این کار شریف و پاکیزه و مقدس را الگوگیری کرد، این کار ناسزاوار است؛ کار ناشایستی است. ❁

۸۷/۴/۴

۴

توصیه‌هایی
به مداحان

انقلابی بودن هیئت

هیئت نمیتواند سکولار باشد

هیئت‌ها نمیتوانند سکولار باشند؛ هیئت امام حسین سکولار ما نداریم! هرکس علاقه مند به امام حسین است، یعنی علاقه مند به اسلام سیاسی است، اسلام مجاهد است، اسلام مقاتله است، اسلام خون دادن است، اسلام جان دادن است؛ معنای اعتقاد به امام حسین این است. اینکه آدم در یک مجلس روضه یا هیئت عزاداری مراقب باشد که نبادا وارد مباحث اسلام سیاسی بشود، این غلط است. البته معنای این حرف این نیست که هر حادثه‌ی سیاسی در کشور اتفاق می‌افتد، ما باید حتماً در مجلس روضه آن را بایک گرایش خاصی - حالا یا این طرف، یا آن طرف - بیان کنیم و احیاناً بایک چیزهایی هم همراه باشد؛ نه، اما فکر انقلاب، فکر اسلام، خط مبارکی که امام (رضوان الله علیه) در این مملکت ترسیم کردند و باقی گذاشتند، اینها بایستی در مجموعه‌ها و مانند اینها حضور داشته

باشد. ❁

۹۲/۸/۲۰

ابزار مداحی، یک فرصت منحصر به فرد برای مقابله با هجوم تبلیغاتی دشمن است

دشمنان ما از صدها وسیله، با صدها زبان، با انواع و اقسام کارها، در صدد تخریب اعتقاد، تخریب عمل، تخریب مسیر هستند؛ در نظام جمهوری اسلامی در درجه‌ی اول، و در دنیای اسلام در درجه‌ی بعد. خیلی از آحاد مردم میفهمند، می بینند، میدانند کارهایی را که دشمن دارد میکند، کانال‌های تلویزیونی، شبکه‌های رادیویی، انواع و اقسام شیوه‌های ارتباطی جدید الکترونیکی و غیره... در مقابل این تلاشی که دشمن میکند، ما امکانات منحصر به فردی داریم. بله، از راه اینترنت هم میشود جواب آنها را داد، از راه‌های مشابه آنها هم میشود مقابله کرد - البته حجم کار آنها بمراتب بیشتر است - اما ما وسیله‌هایی داریم که این وسیله‌ها منحصر به فرد است؛ یکی از آنها همین شما هستید،

یکی از آنها همین جامعه‌ی مدّاحند. این مخاطبه‌ی
چهره‌به‌چهره و روبه‌رو و استفاده‌ی از ابزار هنر برای انتقال
مفاهیم به مخاطبین در شکل انبوه آن - یعنی بحث دو
نفر و سه نفر و ده نفر مدّاح نیست؛ هزاران نفر در سطح
کشور این کار را میکنند - یکی از وسایل منحصربه‌فردی
است که ما داریم، آنها ندارند. این منبرها یکی از آن
وسایل منحصربه‌فرد است؛ این مجالس روضه‌خوانی
همین جور؛ این هیئات مذهبی همین جور. اگر محتوا
و مضمون منبرهای ما، مدّاحی‌های ما، هیئت‌های ما،
نوحه‌خوانی‌های ما، محتوا و مضمون شایسته‌ای باشد،
هیچ وسیله‌ای نمیتواند با آنها مواجهه و مقابله بکند،
یعنی کاملاً منحصربه‌فرد است؛ ببینید، فرصت، این
است؛ این فرصت را نباید ضایع کرد؛ این امکان را نباید از

دست داد.

۹۳/۱/۳۱

در مقابل مناطق نفوذ دشمن صف آرایی کنید

امروز دشمنان به زوایای زندگی من و شما ملت انقلابی، با دقت دارند نگاه میکنند که شاید نقطه ضعفی پیدا کنند و از آنجا نفوذ کنند؛ این مناطق نفوذ دشمن را شناسایی کنید، در مقابل آنها صف آرایی کنید؛ وقت را هدر ندهیم. امروز همه موظفیم، همه مسئولیم؛ جامعه‌ی مَداحان هم جزو جوامع مسئول کشور است.

معارف اسلامی را [تبیین کنید].

۹۷/۱۲/۷

بصیرت بخشی کنید اما به این و آن تعرض و بدگویی نکنید

يك بخش مداحی، آگاهی‌ها و بصیرت بخشی‌های نسبت به مسائل زندگی است. البته من با این که در منبرهای مداحی، تعرض به این، بدگویی به آن بشود، موافق نیستم و اینها را دوست نمی‌دارم؛ اما بصیرت بخشی خوب است، آگاهی پیدا کنند. امروز ملت ما بر اثر بصیرت است که توانسته است بایستد. ملت ما میداند علیه او چه توطئه‌هایی هست، چه کسانی توطئه میکنند، هدف از این توطئه‌ها چیست، از چه چیز ملت ایران ناراحتند؛ اینها را مردم ما میدانند. ملت ایران میدانند که روحیه‌ی ایمان، اسلام، آزادیخواهی، استقلال طلبی، ایستادگی در راه درست، دشمن را عصبانی کرده. مردم ما دشمن را هم میشناسند. شیوه‌های او را هم بتدریج همه مان یاد گرفتیم، فهمیدیم شیوه‌های دشمن چیست. این بصیرت خیلی چیز باارزشی است. ❀

۹۰/۳/۳

اهداف انقلاب را در شعر بگنجانید

گاهی یک قصیده‌ی شما، یک غزلی که میخوانید، یک مثنوی شما، گاهی یک بیت شما به قدریک منبر میتواند در مخاطبِ شما اثر بگذارد؛ این را از دست ندهید. شعر باید با مضمون و محتوای قرآنی و اسلامی و به تعبیر رایج امروز شماها، فاطمی و حسینی باشد. اهداف انقلاب را با دید روشن، با فکر باز، با اندیشه‌ی عمیق، در شعر بگنجانید و آن را با صدای خوش، با لحن خوش، با شیوه‌های هنری در جلسه القا کنید؛ این در حرکت عظیم ملت ایران بلکه در حرکت اسلامی و امت اسلامی تأثیر بسیار عمیقی خواهد داشت. ❁

۹۷/۱۲/۷

رعایت حدود شرعی

در مراسم مذهبی و مداحی حدود شرع رعایت شود

در محیط‌های مراسم مذهبی، مراقب باشید هیچ کاری که از حدود ضوابط شرع ممکن است بیرون برود، رخ ندهد؛ این را مراقبت کنید. محیط مداحی و خوانندگی دینی، یک محیط پاک و مطهری است؛ نگذاریم آلودگی‌هایی که متأسفانه در دنیای هنر در بین مردمان بی‌قید و بی‌مبالات رواج پیدا کرده است، به محیط هنر اسلامی و مذهبی در محیط‌های مذهبی رسوخ کند و نفوذ کند؛ این را مراقب باشید. محیط، محیط پاکیزه، طیب، طاهر، [همراه با] عفت؛ این جور محیطی باید باشد محیطی که ما در آنجا معارف اسلامی را می‌خواهیم با زبان شعر بیان

کنیم. ❁

۹۳/۱/۳۱

رعایت وحدت اسلامی

اختلافات مذهبی و طایفه‌ای را کمرنگ کنید

شما از حنجره استفاده میکنید، که نعمت خدا است؛ از لحن و آهنگ استفاده میکنید، که نعمت خدا است؛ از شعر استفاده میکنید، که قریحه اش نعمت خداداد الهی است. این نعمتها در اختیار شما است؛ اینها را در خدمت چه قرار میدهید؟ در خدمت معرفت افزایی. اگر در خدمت اختلاف افکنی واقع شد، اگر در خدمت تحریک عصبیتهائی قرار گرفت که امروزه خاطر این عصبیتهها، متعصبین لجوج در نقاطی از دنیا بیست تا، سی تا سر می‌برند، این استفاده، استفاده‌ی بدی است؛ این را خیلی مراقب باشید.

شما اینجا يك شعری بخوانید، امروز هم که ویدئو و اینترنت و وسائل گوناگون انتقال پیام وجود دارد؛ عکس و تفصیلات آن برود در فلان نقطه، چهار تا آدم جاهل متعصب را تحریک کند، بیندازد به جان يك مشیت زن و بچه‌ی بی‌گناه، خون اینها را بریزد. مراقب این چیزها باشید. اینکه بنده این همه اصرار میکنم، تأکید میکنم برای اینکه اختلافات مذهبی و طایفه‌ای را کم‌رنگ کنید، برای این است. کسی خیال نکند که اگر ما بخواهیم نعمت این عشقی که دل‌های مردم ما را بحمدالله پر کرده و مالا مال از محبت اهل بیت است، شکرگزاری کنیم و این عواطف را تحریک کنیم، راهش آن است؛ نه، اشتباه است. اختلاف افکنی یا تحریک عصبیتهای اختلاف افکن، مصلحت نیست؛ نه امروز مصلحت است، نه زمان امام صادق علیه السلام مصلحت بود؛ آنها هم جلوی‌ش را گرفتند. بعضی از افراد سطحی‌نگر به این

مسئله توجه ندارند. ❀

۹۲/۲/۱۱

مداحانی که علیه وحدت شیعه و سنی اقدام می‌کنند طرد کنید

شما نباید کاری کنید که عصبیت آن مسلمان غیر شیعه علیه شما تحریک شود؛ او هم متقابلاً نباید کاری کند که غیرت و عصبیت شما را علیه خودش تحریک کند. آنها همین را میخواهند کاری کنند که عصبیتهای شیعه و سنی را زنده کنند. به آنها تفهیم کنند اینها شیعه اند؛ اینها صحابه را سب میکنند؛ اینها مقدسین شما را چنین و چنان میکنند. جدائی بیندازند؛ آنها این را میخواهند. منادی وحدت شیعه و سنی، از اولی که این فکرها پیدا شده، این چیزها مورد نظرش بوده است. یک عده ای چرا نمیفهمند؟ امام بزرگوار ما که منادی اتحاد بین مسلمین بود، از همه ی اینهایی که مدعی اند، ولایتش و اعتقادش و

ارادتش و عشقش به ائمه علیهم السلام بیشتر بود. او بهتر میفهمید ولایت را یا فلان آدم عامی که حالا به اسم ولایت کارهای خلاف میکند، حرفهای بی ربط میزند در مجالس عام و خاص؟ وحدت را حفظ کنید.

اگر دیدید در جامعه بین شما کسانی هستند که عکس این رفتار میکنند، آنها را طردشان کنید؛ مخالفت خودتان را به آنها ابراز و اعلام کنید؛ اینها ضرر میزنند؛ ضربه میزنند. ضربه ای به اسلام میزنند، ضربه ای به تشیع میزنند، ضربه ای به جامعه ای اسلامی میزنند. این از جمله مسائل

بسیار مهم است. ❁

۸۶/۴/۱۴

توجه به آموزش

مداحان احتیاج به مطالعه دارند

صاحب حرفه‌ی مداحی که خود را مفتخر کرده است به اینکه در این راه خدمت و کار کند... احتیاج دارد به مطالعه و کار. به قول معروف، بی‌مایه فطیر است. احتیاج به مطالعه هست، احتیاج به کار هست. البته مداحهای قدیمی ما مقید بودند حتماً از حفظ بخوانند؛ بد میدانستند که از رو بخوانند. امروز خوشبختانه این‌جور نیست. هیچ لازم نیست که حالا مثلاً ساعتها صرف وقت کنند، قصیده‌ای را، شعری را حتماً حفظ کنند؛ نه، از رو هم

بخوانند. منبری‌ها هم همین جورند. ما در دوران جوانی و نوجوانی هرگز ندیده بودیم که منبری از جیبش کاغذ در بیاورد، حدیث را از رو بخواند؛ این را بد میدانستند. مرحوم آقای فلسفی (رضوان الله علیه) این سنت غلط را شکست؛ از جیبش کاغذ در آورد، روایت را از رو خواند. خب، ایشان واعظ درجه‌ی یک کشور بود. حالا هم واعظ یاد گرفته‌اند. برای اینکه درست بخوانند، برای اینکه بجا بخوانند، برای اینکه آنچه می‌خواهند بخوانند، بخوانند، کاغذ را از جیبشان در می‌آورند، حدیث را می‌خوانند؛ مطلب را که نوشته‌اند، می‌خوانند؛ شعر را می‌خوانند؛ این خیلی کار را آسان کرده. مداحی هم همین جور. بنابراین مطالعه کردن، یادداشت کردن، یادداشت داشتن، با حساب و کتاب و مطالعه حرف زدن، شرط اول است. ❁

۹۰/۳/۳

هنر شعر خوب خواندن نیاز به آموزش دارد

امتیازتان بر گوینده‌ی نثر این است که شما برای تفهیم و القای مطلب، از دو هنر - هنر شعر و هنر خوانندگی - استفاده میکنید. این، چیز مهمی است. البته خوانندگی در مقام مدح هم هنر خاصی است. معنایش هم فقط صدای خوب نیست. این هنر را باید یاد گرفت. این، یک هنر است. این هنر بایستی آموخته بشود و کامل گردد و افزایش پیدا کند.

مردم زبان شعر را بهتر میخواهند، اما مثل زبان نثر نمیفهمند؛ بخصوص اگر شعر، شعر بالایی باشد. شما باید این را بفهمانید. فهماندنش با این نیست که آدم با صدای خوب بخواند. خیلیها شعر را با صدای خوب میخوانند؛ ولی مستمع هم نمیفهمد که چه گفت! شما باید بفهمانید. این فهماندن، همان هنر مداحی است.

شعر را همراه با هنر خواندن - که البته غالباً با صدای خوب هم همراه است - برای تفهیم عرضه کنید. اگر با صدای خوب هم همراه نباشد، همان کیفیت خواندن، جبران صدای خوب را میکند. گاهی ممکن است از خیلی از خوش صداها هم بهتر و جاافتاده‌تر و شیرین‌تر تلقی بشود. از این باید برای پراکندن بهترین معارف اسلامی در باب اهل بیت و غیر آن استفاده کنید. ❁

۶۹/۱۰/۱۷

نوآوری‌های مداحی در امتداد شیوه‌گذشتگان باشد

به جوانها توصیه میکنم شیوه‌های پیشکسوتها را بکلی کنار نگذارند؛ دست نکشند. من با نوآوری موافقم؛ نوآوری هیچ اشکالی ندارد؛ اما اگر بخواهید در این نوآوری کمال پیدا کنید، بایستی این نوآوری در امتداد شیوه‌ی گذشتگان باشد.

«العلی محظورة الآ علی من بنی فوق بناء السلفی». یک طبقه ساخته‌اند، شما روی آن طبقه یک طبقه بسازید؛ دیگری بیاید روی آن طبقه‌ی شما یک طبقه بسازد؛ آن وقت بناء میشود مرتفع. و آلا یکی ساخت، شما بیائی خراب کنی، یک طبقه بسازی؛ یکی دیگر بیاید آن راکه شما ساختی، خراب کند، باز یک طبقه بسازد، همیشه همان یک طبقه خواهید ماند. محسنات اساتید، پیشکسوتها و کسانی راکه در این کار از شما یک پیراهن بیشتر پاره کرده‌اند، یاد بگیرید و چیزی بر آن اضافه کنید. شیوه‌های جدید، این جوری درست بشود، خوب است. ❁

۸۶/۴/۱۴

روش اداره جلسه مداحی

هیئت باید هیئت بماند

قالب مدّاحی و آن شکل مدّاحی حفظ بشود. مدّاحی و مدیریت هیئت را با بعضی از کارهای مشابهی که اینجا و آنجا انجام میگیرد اشتباه نباید گرفت. قالب مدّاحی باید حفظ بشود؛ از همه ی ابزارهای هنری مذکور - صدای خوش، نغمه سازی خوش، نغمه پردازی خوب - باید در اینها استفاده بشود، لکن از چیزهایی که بیرون از این قالب مدّاحی است مطلقاً نخواهید استفاده کنید و اجتناب بشود. نگذارید هیئت تبدیل بشود به محیط های دیگر؛ هیئت، باید هیئت بماند. ❀

۹۹/۱۱/۱۵

به جای اصرار بر بلند گریه کردن وصلوات فرستادن، دل‌های مستمعان را در اختیار بگیرید

اینکه آقایان مداحها، و سابقها روضه خوانها اصرار میکنند که بلند گریه کنید، لزومی ندارد؛ خوب، آرام گریه کنید. وقتی میخواهند سینه بزنند، اصرار بر اینکه «صدا، صدا، صدای این جمعیت نیست»؛ یا وقتی مردم میخواهند صلوات بفرستند، اصرار بر اینکه «صلوات، صلوات این جمعیت نیست»! شما بخواهید مردم صلوات بفرستند، ولو توی دلشان. گرم شدن مجلس به این شیوه‌ها، اصل نیست؛ کاری کنید که دل‌های مستمع را در اختیار بگیرید. دل مستمع وقتی در اختیار شما آمد، مقصود حاصل است؛ اگر آهسته هم گریه کند، باز مقصود حاصل است؛ اگر به شما توجه کرد، باز مقصود حاصل است. ❀

۸۹/۳/۱۳

جلسه جشن را به عزاداری تبدیل نکنید!

خیلی اوقات به برادران مداح که اینجا میخواندند، این اعتراض را میکردم که جلسه‌ی جشن و مولود را تبدیل میکردند به مجلس عزاداری؛ مفصل روضه خواندند و اشک گرفتند! هر چیزی به جای خودش. به شما میگویند مداح. مداح یعنی چه؟ شاخصه‌ی اصلی شما مداحی است، نه روضه خوانی. روضه بخوانید، بنده طرفدار روضه خوانی‌ام، خودم هم روضه خوانم. اینجور نیست که در مجلس مولودی خوانی ائمه علیهم‌السلام هم حتماً باید يك روضه‌ای خوانده شود، يك دمی داده شود، يك اشکی گرفته شود؛ هیچ لزومی ندارد. بگذارید عواطفی که مردم نسبت به ائمه علیهم‌السلام دارند، در خارج اینجور وانمود نشود که منحصر است در قضیه‌ی گریه و سینه‌زنی و عزاداری؛ نه، عزاداری به جای خود، مدیحه و مولودی خوانی و شادی هم به جای خود؛ اینها را نباید با هم مخلوط کرد. ❀

۹۲/۲/۱۱

با صدای بلندگوها مردم را آزار ندهید

توصیه‌ی من به عزاداران این است که موجبات ناراحتی مردم را فراهم نکنند، شبها بلندگوها موجب آزار مردم نشود. این حرف که، نه! مال امام حسین است، کسی که خوابش نمی‌برد می‌خواهم خوابش نبرد، این حرف غلطی است، به هیچ وجه مورد قبول نیست. بعضی‌ها شنیده شده سینه زنی می‌کنند پشت بلندگو، خب سینه زنی پشت بلندگو چرا؟ یا روضه خوانی و مرثیه خوانی و سخنرانی اگر بناست از بلندگو پخش بشود باید در بین مستمعین پخش بشود. در خیابان، در پشت بام، در محله که مستمع ندارد این گوینده، در داخل مجلس مستمع دارد و اگر احتیاج هست آن جا بلندگو بگذارید. بیرون مجلس ساعتهای دیروقت شب مردم را اذیت کردن، يك بیمار را از خواب انداختن، این با هیچ منطق اسلامی و حسینی تطبیق نمی‌کند. ❀

۶۶/۶/۶

چشم و هم چشمی هادر عزاداری یک کار جاهلانه است

بعضی از نمایشهای غلط مسخره بازی، سرگرمی، لهوو لعب به نام عاشورا و مصیبت، اینها عزاداری نیست. بعضی از چشم و همچشمی های غلط؛ فلان دسته علامتش سیزده تیغ دارد، این دسته ی دیگر علامتش باید پانزده تیغ داشته باشد. بعد آن یکی دیگر می آید می گذارد روی دست این، علامتش می شود هفده تیغ، همین طور تا برو بیست و چند تیغ که خدا می داند کی ها می خواهند بردارند این علامت را و چرا این همه پول خرج بشود! واقعاً يك کار جاهلانه است. البته حالا خود این علامت که از مدتها پیش صحبت بود که چیز خیلی خوبی هم نیست، شکلش هم شکل جالبی نیست، شکل

صلیب است و چنین شکلی اصلاً این ترکیب جزو ترکیبات مأنوس اسلامی نیست؛ نه شکل محراب است، نه شکل گنبد است، نه شکل مناره است، نه شکل هیچ چیزی از این چیزهایی که، نه شکل کعبه است، از این شکل‌هایی که در تاریخ اسلام و در سنت‌های اسلامی ما سراغ داریم هیچکدام شکل آنها نیست. شکل عَلم نیست، یک چیزی است که یک جریده‌ای، علامتی درست کردند آن‌جا از آهن و فلان، شکل صلیب هم هست، حالا من نمی‌خواهم اصرار کنم که حتماً صلیب است و حرام است نه، اما می‌خواهم بگویم چشم و هم‌چشمی و رقابت روی این چیزهای بی‌معنی و پوچ و بی‌محتوا جزو غلط‌ترین کارهایی است که ممکن است ملت ما در یک چنین حادثه‌ی عظیمی بهش دچار بشوند. ❁

۶۳/۷/۲۰

از کارهای سبک مانند لخت شدن وبالا و پایین پریدن در مجلس عزاداری پرهیز کنید

اینکه ما مجلس عزاداری و مدح سیدالشهدا را - که عظمت او به خاطر شهادت است، عظمت او به خاطر فداکاری در راه خدا است، عظمت او به خاطر گذشت است؛ گذشت از همه چیز، از همه ی خواسته ها، از همه ی مطلوبها - تبدیل کنیم به یک نقطه ی سبک، به یک جایی که یک تعدادی جوان لخت بشوند، بپرند هوا، بپرند پایین و ندانند چه میگویند، درست است؟ این شکر این نعمت است که خدا به شما داده؟ این صدای خوش نعمت است؛ این توانایی اداره ی مجلس نعمت است؛ اینها چیزهایی است که خدا به همه نداده است، به شما داده؛ باید این نعمتها را شکر بگذارید. ❀

۹۴/۱/۲۰

این که بنده گاهی اوقات اعتراض میکنم به بعضی از مدّاحی‌ها که مثلاً فرض کنید در عزاداری دهه‌ی محرّم وقتی انسان نگاه میکند، میبیند مثلاً در یک جلسه همه دارند همین‌طور می‌پروند هوا و می‌آیند پایین؛ خب، این چه فایده‌ای دارد؟ این چه تأثیری دارد؟ کجای این عزاداری است؟ اینکه من اعتراض میکنم، از هیجان جوانها بنده ناراحت نیستم؛ خب جوان اهل هیجان است، جوان منبع انرژی است و دائماً دلش میخواهد انرژی خودش را تخلیه کند؛ من از این باب [می‌گوییم] که این وظیفه‌های بزرگ زمین نماند. وقتی که در یک جماعتی ده هزار جوان یا پنج هزار جوان جمع شدند و دلشان را دادند به شما، شما میتوانید با یک اجرای عالی، هنرمندانه و پُر مغز، اینها را تبدیل کنید به انسانهای کارآمدی که با عزم جزم بروند دنبال کار، میتوانند هم تبدیل کنید به آدمهای بی‌خیال، بی‌فکر، ناامید و از لحاظ معنوی تهیدست؛ این کار را هم میشود کرد. شما از این فرصت استفاده کنید. ❁

۹۵/۱/۱۱

اگر جامعه مدّاح کشور آنچنان که
شایسته این رُتبت و این مقام است
بتواند مسؤلیّت خود را ادا کند
تحوّلی در سطح کشور اتفاق میافتد.

رهبرانقلاب اسلامی

۱۳۹۳/۰۱/۳۱